

ULUSLARARASI SOSYAL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ THE JOURNAL OF INTERNATIONAL SOCIAL RESEARCH

Cilt: 12 Sayı: 67 Yıl: 2019
www.sosyalarastirmalar.com
Issn: 1307-9581

Volume: 12 Issue: 67 Year: 2019
www.sosyalarastirmalar.com
Issn: 1307-9581

Doi Number:
<http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2019.3796>

ANNE BABA EĞİTİM DURUMUNUN ADÖLESLANLARIN BESLENME TAVIR VE İNANIŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİSİ

RELATION BETWEEN PARENTS EDUCATIONAL STATUS AND FOOD HABITS & BELIEFS OF ADOLESCANTS

Mediha BAYAN*
Melek YAMAN**

Öz

Bu çalışma, İstanbul ili Kartal ilçesindeki adölesanların beslenme davranışlarını etkileyen faktörlerin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Çeşitli kaynaklar taranarak 18 sorudan oluşan anket formu hazırlanmıştır. Anket formu konu ile ilgili araştırmaları olan uzmanların görüşleri alınarak gerekli düzeltmeler yapılarak adölesan dönemde bulunan 384 bireye dağıtılıp eksiksiz doldurmaları sağlanmıştır. Verilerin analizinde kategorik değişkenler arası ilişkilerin değerlendirilmesinde Ki-kare (X^2) testi kullanılarak bütün istatistiksel analizlerde önemlilik seviyesi olarak $p < 0.05$ değeri kabul edilmiştir. Yapılan bu çalışmada adölesanlardaki BKİ ile diyet yapma durumları arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. BKİ ile aileyle birlikte tüketilen öğün sayısı, BKİ ile öğün atlama davranışı, adölesanlarda annenin ve babanın eğitim durumu ile diyet yapmayı deneme durumları ve adölesanlarda annenin ve babanın eğitim durumu ile diyet uygulama süresi arasında ise anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmacıların beslenme davranışlarını ve alışkanlıklarını etkileyen faktörleri tespit etmesi sağlıksız beslenme gibi durumların temelinde yatan nedenleri ortaya çıkarmada yardımcı olacak ve sağlıklı beslenmeyi sağlayacak etkili ve güvenilir bir ortamın oluşmasını sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Adölesan, Beslenme, Vücut Kütle İndeksi.

Abstract

This study has been carried out with the aim of reseraching the factors which have effects on nutritional behaviors of adolescents living in the province of Kartal in İstanbul. A questionnaire form which consists of 18 questions has been prepared by scanning various sources. Taking the opinions of the specialists who have relevant researhes and making necessary corrections; the questionnaire form has been applied to 384 adolescent individuals and they have been made to fill it out completely. In analysis of data, chi-square test was used to evaluate the relations between categorical variables and $p < 0.05$ value was accepted as the materiality level in all statistical analyses. In this study, it was determined that there was a significant relationship between the body-mass index (BMI) and diet. It was determined that there was no significant relationship between the number of meals consumed together with the family by BMI in adolescents, the educational status of mother and father, the behavior of experimenting with dieting, the state of evaluating the weight of the children (weight status assessmen)and the state of non-prescription dieting which is not suitable for weight loss and between BMI and mealtimes. Fixating of researchers that the factors which effect the nutritional behaviors and habits will help to reveal the reasons which underlie the cases of unhealthy nutrition and provide the forming of an effective and reliable environment which provides healthy nutrition.

Keywords: Adolescent, Nutrition, Body-mass Index.

* Milli Eğitim Bakanlığı, Öğretmen, mediha_aksaman@hotmail.com

** Dr. Öğr. Üyesi, Hacı Bayramı Veli Üniversitesi, , melek.yaman@hbv.edu.tr

1. GİRİŞ

Toplumsal değişimler beslenme alışkanlıklarının zamanla değişmesine neden olmaktadır. Ekonomik refahın yükselmesi, şehirleşme, küreselleşme, teknolojinin hızlı gelişimi, çalışma hayatının yoğun temposu bireylerin yaşam biçiminde ve diyetlerinde değişimler yaşanmasına neden olmuştur. Bunun sonucu olarak da bireyler arasında geleneksel besinler yerine enerji değeri yüksek, besleyici değeri olmayan besin tüketimi artmaktadır (Öngün Yılmaz, 2009, 3; Köse, 2011, 2).

Çocukluk ve gençlik dönemi arasında kalan adölesan dönem sağlıklı beslenme alışkanlıklarının kazanılmasında kritik bir öneme sahiptir (İstik, 2010, 6-7; Aranceta Bartrina, Serra Majem, Perez Rodrigo, Ribas Barda ve Delgado Rubio, 2006, 58). Çünkü diyabet, hipertansiyon, obezite, kalp damar hastalıkları vb. kronik hastalıklar bu dönemde kazanılan yanlış beslenme alışkanlığı sonucu oluşmaktadır. Bu dönemdeki yanlış beslenme alışkanlıklarının yaşamın ileri döneminde ortaya çıkan kronik hastalıkların kaynağı olduğu düşünülmektedir (Garibağaoğlu, Budak, Öner, Sağlam ve Nişli, 2006, 174; Kadioğlu ve Ergün, 2015, 96).

Adölesanların yetersiz ve dengesiz beslenmesi gelecekteki vücut yapılarına, öz benliklerine etki etmekte ve daha sonraki yıllarda metabolik ve kardiyovasküler problemlere neden olmaktadır (Olapeju, 2015, 1).

Özgür seçimlerin daha çok yapıldığı adölesan dönemde ev dışında yemek yeme fast-food gıdalara yönelik tüketimi arttırmakta bu da yetersiz ve dengesiz beslenmenin görülmesine neden olmaktadır.

Bunun yanı sıra adölesanlarda duygusal yeme davranışı ve yanlış beden algısı nedeniyle yeme davranışı bozukluğu ortaya çıkmaktadır (Aydoğan Arslan, Daşkapan ve Çakır, 2016, 172). Adölesanların beslenme davranışları pek çok etmen tarafından etkilenir. Bunlar adölesanların genel davranışları, kişisel inanç ve değer yargıları, bilgi düzeyleri, öz yeterlilikleri, vücut imajları, fiziksel aktivite durumları, besin ve lezzet tercihleri gibi psiko-sosyal faktörler ile ailedeki birey sayısı, akran gurubu, gelenek ve görenekler, ailenin yeme biçimi, anne ve babanın yeme seçimi konusunda model olması, kitle iletişim araçları, öğün sayısı, sosyo kültürel değerler, sunulan sağlık hizmetleri gibi çevresel faktörler adölesanların besin seçimlerini ve yeme davranışlarını etkilemektedir (Ayvaz, 2008, 9; Kabaran ve Mercangil, 2013, 124).

Adölesanların beslenme davranışlarını bilmek ve bunların ekonomik, sosyo - demografik etmenler ve sağlık ile olan ilişkilerini saptamak, beslenme davranışlarının neden ve sonuçlarını anlamada yol gösterici olacaktır (Özmen, Çetinkaya, Ergin, Şen ve Dündar Erbay, 2007,99).

Çalışmada İstanbul ili Kartal ilçesinde ortaöğretimde eğitim ve öğretimini sürdüren 14-19 yaşlarındaki adölesanların anne ve baba eğitim durumları ile beslenme tavrı ve inanışları arasındaki ilişki olup olmadığının araştırılması amaçlanmıştır.

2. YÖNTEM

Tanımlayıcı nitelikte olan bu çalışmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini; 2015-2016 eğitim-öğretim yılı itibarıyla İstanbul ili Kartal ilçesine bağlı ortaöğretim kurumlarında okuyan 14-19 yaşlarındaki rasgele örneklem yoluyla seçilen adölesanlar oluşturmaktadır. Araştırma, araştırmaya katılmayı kabul eden ve anket formunu tam olarak dolduran 384 öğrenci ile yürütülmüştür.

İstanbul Kartal ilçesi ortaöğretim kurumlarında eğitim ve öğrenim gören öğrencilerin sayıları Kartal İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünden alınan verilere göre toplam 25016'dır.

Çalışılacak örneklem büyüklüğünü belirleyebilmek için Raosoft Sample Size Calculator programı kullanılmıştır. Bu programa evren büyüklüğü girilmiş ve kullanımı uygun görülen güvenilirlik düzeyi % 95 ve kabul edilebilir hata oranı % 5 olan örneklem ortaöğretimde okuyan öğrenciler için 384 olarak hesaplanmıştır.

Bu çalışmada tek bölümden oluşan veri toplama aracı kullanılmış ve bu araç araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. Veri toplama aracının hazırlanabilmesi için adölesan beslenmesi hakkında yazılmış makale, yüksek lisans ve doktora tez çalışmaları taranmış ve bunların içinden konu ile ilgili olanlar seçilmiştir. İlgili kaynaklardan yararlanılarak 18 sorudan oluşan veri toplama aracı geliştirilmiş, adölesan ve adölesan beslenmesi konusunda çalışmaları ve mesleki deneyimleri bulunan uzmanlara gönderilerek uzmanların görüşleri doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılmış ve veri toplama aracının son şekli oluşturulmuştur.

Adölesanlar tarafından doldurulan 384 adet veri toplama araçları üzerinde gerekli düzenlemeler ve sınıflamalar yapıldıktan sonra istatistik paket programı kullanılmıştır. Demografik özellikler için analizler esnasında frekans ve yüzde değerler ,kategorik değişkenler arası ilişkilerin değerlendirilmesinde Ki-kare (X²) testi kullanılarak bütün istatistiksel analizlerde önemlilik seviyesi olarak P<0.05 değeri kabul edilmiştir. Veri toplama aracındaki veriler sınıflama düzeyinde olduğu için X² en uygun yöntem olarak belirlenmiştir.

3. BULGULAR

Tablo 1: Adölesanların Demografik Özelliklerinin Betimleyici İstatistikleri

	F	%
<i>Cinsiyet</i>		
Kadın	169	44
Erkek	215	56
<i>Beden Kütle İndeksi (BKI)</i>		
Zayıf <18	71	18.5
Normal 18.5-24.9	254	66.1
Fazla Kilolu 25.0-29.9	55	14.3
Obez >30	4	1.0
<i>Anne Eğitim</i>		
Okur-Yazar değil	15	3.9
Okur-yazar	15	3.9
İlkokul	153	39.8
Orta okul	86	22.4
Lise	77	20.1
Üniversite	32	8.3
Yüksek Lisans ve Üzeri	6	1.6
<i>Baba Eğitim</i>		
Okur-yazar değil	4	1.0
Okur-yazar	9	2.3
İlkokul	104	27.1
Orta okul	102	26.6
Lise	109	28.4
Üniversite	46	12.0
Yüksek lisans ve üzeri	10	2.6
<i>Anne Meslek</i>		
Çalışmıyor	251	65.4
Kamu Personeli	17	4.4
Sözleşmeli Personel	7	1.8
Özel Sektör Çalışanı	31	8.1
Serbest Meslek	27	7.0
Emekli	12	3.1
Diğer	39	10.2
<i>Baba Meslek</i>		
Çalışmıyor	4	1.0
Kamu Personeli	32	8.3
Sözleşmeli Personel	5	1.3
Özel Sektör Çalışanı	87	22.7
Serbest Meslek	121	31.5
Emekli	52	13.5
Diğer	83	21.6
<i>Aileyle Bir Arada Yenilen Öğün Sayısı</i>		
0	17	4.4
1	169	44.0
2	155	40.3
3	39	10.1
4	4	1.0
<i>Diyet Yapma Durumu</i>		
Evet	133	34.6
Hayır	251	65.4
<i>Diyete Başlama Yaşı</i>		
10	2	1.5
11	2	1.5
12	7	5.2
13	19	14.2
14	37	27.8
15	33	24.8
16	23	17.2
17	9	6.7
18	1	0.7
<i>Diyet Uygulama Süresi</i>		
1 Hafta	41	33.0
10 Gün	23	18.5
15 Gün	20	16.12
1 Ay	20	16.12
Diğer	20	16.12

Ankete katılan adölesanların 44.0'ü kız, %56.0'sı erkektir. Adölesanların BKİ dağılımları incelendiğinde %18.5'i Zayıf, %66.1'i Normal, %14.3'ü Fazla kilolu iken %1.0'i ise obez'dir.

Adölesanların annelerinin öğrenim durumlarına göre dağılımları incelendiğinde %3.9'u annesinin okur-yazar olmadığını, %3.9'u okur-yazar olduğunu, %39.8'i ilkökul mezunu olduğunu, %22.4'ü ortaokul mezunu olduğunu, %20.1'i lise mezunu olduğunu, %8.3'ü üniversite mezunu olduğunu ve %1.6'sı yüksek lisans ve üzeri eğitim düzeyine sahip olduğunu belirtmiştir.

Adölesanların babalarının öğrenim durumlarına göre dağılımlarına baktığımızda %1.0'i babasının okur-yazar olmadığını, %2.3'ü okur-yazar olduğunu, %27.1'i ilkökul mezunu olduğunu, %26.6'sı ortaokul mezunu olduğunu, %28.4'ü lise mezunu olduğunu, 12.0'si üniversite mezunu olduğunu ve %2.6'sı yüksek lisans ve üstü eğitime sahip olduğunu belirtmiştir.

Anne meslek durumuna bakıldığında annelerin %65.4'ü çalışmıyorken, %4.4'ü kamu personeli, %1.8'i sözleşmeli personel, %8.1'i özel sektör çalışanı, %7.0'si serbest meslek çalışanıdır, %10.2'si ise diğer çalışan grubundadır. Annelerin %3.1'i ise emeklidir.

Baba meslek durumuna bakıldığında %1.0'i çalışmıyorken, %8.3'ü kamu personeli, %1.3'ü sözleşmeli personel, %22.7'si özel sektör çalışanı, %31.5'i serbest meslek, %21.6'sı ise diğer çalışan grubundadır. Babaların %13.5'i ise emeklidir.

Aile ile birlikte ise en çok (%44.0) bir öğün tüketildiği anlaşılmaktadır. Diyet yapmaya başlama yaşının %27.8 ile en çok 14 yaş parametresinde olduğu görülürken diyet uygulama süresinin en çok %33.0 ile 1 hafta süreyle olduğu görülmektedir.

Tablo 2: Adölesanlarda BKİ İle Aileyle Birlikte Tüketilen Öğün Sayısı Arasındaki İlişki

Sayı/Yüzde	BKİ										P Değeri
	Zayıf		Normal		Fazla Kilolu		Obez		Toplam		
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	
0	2	12.5	12	75	3	12.5	0	0	17	100	0.79
1	29	17.2	112	66.3	26	15.4	2	1.2	169	100	
2	29	18.7	102	65.8	22	14.2	2	1.3	155	100	
3	10	25.6	26	66.7	3	7.7	0	0	39	100	
4	1	25	2	50	1	25	0	0	4	100	
Toplam	71	18.5	254	66.1	55	14.3	4	1	384	100	

* $p > 0.05$

Tablo 2'ye bakıldığında BKİ 'Normal' olan adölesanların %75'inin aileyle birlikte öğün tüketmediği, %66.3'ünün aileyle birlikte 1 öğün, %65.8'inin aileyle birlikte 2 öğün, %66.7'sinin aileyle birlikte 3 öğün tükettiği ve %50'sinin ailesiyle birlikte 4 öğün tükettiği anlaşılmaktadır. Zayıf olan adölesanların %25.6'sı ailesiyle birlikte 3 öğün tüketirken fazla kilolu olan adölesanların ise %25'inin ailesiyle birlikte 4 öğün tükettiği anlaşılmaktadır. Obez olan adölesan grubunun ise %1.3'ünün ailesiyle bir arada 2 öğün tükettiği görülmektedir. Bu bilgiler ışığında adölesanlarda BKİ ile aileyle birlikte tüketilen öğün sayısı arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 3: Adölesanlarda BKİ İle Öğün Atlama Davranışları Arasındaki İlişki

Sayı/Yüzde	BKİ										P Değeri
	Zayıf		Normal		Fazla Kilolu		Obez		Toplam		
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	
Evet	32	20.6	97	62.6	25	16.1	1	6	155	100	0.54
Hayır	10	15.2	45	68.2	9	13.6	2	3	66	100	
Bazen	29	17.8	112	68.7	21	12.9	1	6	163	100	
Toplam	71	18.5	254	66.1	55	14.3	4	1	384	100	

* $p > 0.05$

Tablo 3'e bakıldığında öğün atlamayan adölesan grubunun %68.2'si BKİ 'Normal' olan adölesanların oluşturduğu görülürken, öğün atama davranışını gösteren adölesanların %62.6'sının yine BKİ 'Normal' aralıkta olan adölesanların oluşturduğu anlaşılmaktadır. Buna karşın obez adölesanların ise öğün atlayan ve bazen öğün atlayanların aynı oranda (%6) olduğu görülmüştür. Yapılan değerlendirmede BKİ ile öğün atlama davranışları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir.

Tablo 4: Adölesanlarda BKİ İle Diyet Yapma Durumları Arasındaki İlişki

Sayı/Yüzde	BKİ										P Değeri
	Zayıf		Normal		Fazla Kilolu		Obez		Toplam		
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	
Evet	10	7.5	92	69.2	27	20.23	4	3	133	100	0.00
Hayır	61	24.3	162	64.5	28	11.2	0	0	251	100	
Toplam	71	18.5	254	66.1	55	14.3	4	1	384	100	

* $p < 0.05$

Tablo 4'e bakıldığında BKİ 'Normal' olan adölesanların %69.2'sinin, zayıf olanların %7.5inin, 'Obez' olan grubun ise tamamının diyet yaptığı anlaşılmaktadır. Yapılan değerlendirme sonucunda adölesanlarda BKİ ile diyet yapma durumları arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 5: Adölesanlarda Annenin Eğitim Durumu ile Diyet Yapmayı Deneme Durumları Arasındaki İlişki

Sayı/Yüzde	Diyet Yapma Durumu						P Değeri
	Evet		Hayır		Toplam		
	S	%	S	%	S	%	
Okur-yazar değil	3	20	12	80	15	100	0.16
Okur-yazar	5	33.3	10	67.7	15	100	
İlkokul	43	28.1	110	71.9	153	100	
Ortaokul	34	39.5	52	60.5	86	100	
Lise	30	39.5	47	60.5	77	100	
Üniversite	16	50	16	50	32	100	
Yüksek lisans ve üstü	2	33.3	4	66.7	6	100	
Toplam	133	34.6	251	65.4	384	100	

* $p > 0.05$

Tablo 5'e baktığımızda okur yazar olmayan annelerin çocuklarının % 80'i, annesi ilkököl mezunu olan adölesanların % 71.9'u, annesi yüksek lisans ve üzeri mezunu olan adölesanların da %66.7'sinin diyet yapmadığı tespit edilmiştir. Bu durumunda anne eğitim durumları okur- yazar olmayan ve ilkököl mezunu olan adölesanların büyük kısmının diyet yapmadığı annesi üniversite mezunu olan adölesanların ise % 50'sinin diyet yaptığı anlaşılmaktadır. Tabloda anne eğitim düzeyi arttıkça adölesanların diyet yapma oranının yükseldiği, fakat adölesanlarda annenin eğitim durumu ile diyet yapmayı deneme durumu arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 6: Adölesanlarda Babanın Eğitim Durumu ile Diyet Yapmayı Deneme Durumları Arasındaki İlişki

Sayı/Yüzde	Diyet Yapma Durumu						P Değeri
	Evet		Hayır		Toplam		
	S	%	S	%	S	%	
Okur-yazar değil	1	25	3	75	4	100	0.17
Okur-yazar	5	55.9	4	44.4	9	100	
İlkokul	31	29.8	73	70.2	104	100	
Ortaokul	35	34.3	67	65.7	102	100	
Lise	36	33	73	67	109	100	
Üniversite	18	39.1	28	60.9	46	100	
Yüksek lisans ve üstü	7	70	3	30	10	100	
Toplam	133	36.6	251	65.4	384	100	

* $p > 0.05$

Tablo 6'ya baktığımızda babası okur yazar olmayan adölesanların % 75'inin, ilkököl mezunu olan adölesanların % 70.2'sinin, babası üniversite mezunu olan adölesanların da %60.9'unun diyet yapmadığı görülmektedir. Babası yüksek lisans ve üzeri eğitim durumuna sahip olan adölesanların ise % 70'inin diyet yaptığı anlaşılmaktadır. Tablodan da anlaşılacağı üzere baba eğitim durumu yüksek olan adölesanların diyet yapma oranının yüksek olduğu, fakat adölesanlarda babanın eğitim durumu ile diyet yapmayı deneme durumu arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 7: Adölesanlarda Annenin Eğitim Durumu ile Diyet Uygulama Süresi Arasındaki İlişki

Sayı/Yüzde	Diyet Uygulama Süresi										P Değeri		
	1 Hafta		10 Gün		15 Gün		1 Ay		Diğer			Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%		S	%
Okur-yazar olmayan	1	33.3	1	33.3	0	0	1	33.3	0	0	3	100	0.44
Okur-yazar	2	40	0	0	3	60	0	0	0	0	5	100	
İlkokul	17	42.5	6	15	8	20	4	10	5	12.5	40	100	
Ortaokul	10	32.3	7	22.6	4	12.9	5	16.1	5	16.1	31	100	
Lise	8	27.6	7	24.1	3	10.3	6	20.7	5	17.2	29	100	
Üniversite	3	18.8	2	12.5	2	12.5	4	25	5	31.2	16	100	
Toplam	41	33.1	23	18.5	20	16.1	20	16.1	20	16.1	124	100	

* $p > 0.05$

Tablo 7'ye baktığımızda annesi okur-yazar olan adölesanların % 60'ünün 15 gün süreyle diyet uyguladığı görülürken annesi ilkököl mezunu olan adölesanların % 42.5'inin, ortaokul mezunu olanların % 32.3'ünün ve lise mezunu olanların % 27.6'sının 1 hafta süreyle diyet uyguladıkları görülmektedir. Annesi üniversite mezunu olan adölesanların ise % 31.2'sinin 1 aydan daha fazla süreyle diyet uyguladıkları anlaşılmaktadır. Anne eğitim düzeyi yükseldikçe diyet yapma süresinin uzadığı görüldüğü halde aradaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 8: Adölesanlarda Babanın Eğitim Durumu İle Diyet Uygulama Süresi Arasındaki İlişki

Sayı/Yüzde	Diyet Uygulama Süresi												P Değeri
	1 Hafta		10 Gün		15 Gün		1 Ay		Diğer		Toplam		
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	
Okur-yazar olmayan	0	0	0	0	0	0	1	100	0	0	1	100	0.44
Okur -yazar	1	20	0	0	2	40	1	20	1	20	5	100	
İlkokul	13	43.3	4	13.3	8	26.7	3	10	2	6.7	30	100	
Ortaokul	13	40.6	5	15.6	4	12.5	6	18.8	4	12.5	32	100	
Lise	7	21.2	7	21.2	5	15.2	6	18.2	8	24.2	33	100	
Üniversite	7	38.9	3	16.7	1	5.6	3	16.7	4	22.2	18	100	
Yüksek Lisan ve Ü.	0	0	4	80	0	0	0	0	1	20	5	100	
Toplam	41	33.1	23	18.5	20	16.1	20	16.1	20	16.1	124	100	

* $p > 0.05$

Tablo 8'e baktığımızda babası okur-yazar olmayan adölesanların % 100'ünün 1 ay süreyle, 'Okur-yazar' olan adölesanların % 40'ının 15 gün süreyle diyet uyguladıkları görülmektedir. Bunun yanı sıra babası ilkokul mezunu olan adölesanların % 43.3'ünün ve ortaokul mezunu olan adölesanların % 40.6'sının, üniversite mezunu olan adölesanların % 38.9'unun 1 hafta süreyle diyet uyguladıkları tespit edilmiştir. Babası yüksek lisans ve üzeri eğitime sahip adölesanların ise % 80'inin 10 gün süreyle diyet uyguladıkları anlaşılmaktadır. Tablodan da anlaşılacağı üzere babanın eğitim durumunu artmasıyla diyet uygulama süresi kısalmaktadır. Ancak değerlendirme sonucunda adölesanlarda babanın eğitim durumu ile diyet uygulama süresi arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 9: Annenin Eğitim Durumu ile Adölesan Beslenme Tavrı ve İnanışları Arasındaki İlişki

Sayı/Yüzde		Okur-yazar olmayan		Okur-yazar		İlkokul		Ortaokul		Lise		Lisans		Lisans Üstü		P
		S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%			
Çok hızlı yemek yediğimde kilo alacağımı düşünüyorum.	Hayır	13	4,8	10	3,7	112	41,3	58	21,4	50	18,5	22	8,1	6	2,2	0,357
Aç kalarak daha kolay kilo verebileceğimi düşünüyorum.	Evet	2	1,8	5	4,4	41	36,3	28	24,8	27	23,9	10	8,8	0	0,0	
Yemeklerden sonra kusmanın sağlık açısından bir zararı olacağını düşünüyorum.	Hayır	11	3,7	11	3,7	118	39,2	67	22,3	60	19,9	29	9,6	5	1,7	0,740
Posada bir karbonhidrat kaynağı olduğu için tüketmek istemiyorum.	Evet	4	4,8	4	4,8	35	42,2	19	22,9	17	20,5	3	3,6	1	1,2	
Sadece karbonhidrat ya da sadece protein diyeti yaparak daha hızlı kilo verildiğini düşünüyorum.	Hayır	11	4,0	11	4,0	109	39,4	68	24,5	51	18,4	23	8,3	4	1,4	0,735
Gün içinde içilen sıcak suyun zayıflattığını düşünüyorum.	Evet	4	3,7	4	3,7	44	41,1	18	16,8	26	24,3	9	8,4	2	1,9	
Balık ve yumurta yemenin sakıncalı olduğunu düşünüyorum.	Hayır	15	4,1	15	4,1	151	40,8	80	21,6	72	19,5	31	8,4	6	1,6	0,219
Balıkla yoğurt yemenin zehirlenmeye neden olduğunu düşünüyorum.	Evet	0	0,0	0	0,0	2	14,3	6	42,9	5	35,7	1	7,1	0	0,0	
Çiğ yumurtanın pişmiş yumurtaya	Hayır	15	4,1	14	3,9	142	39,2	84	23,2	70	19,3	31	8,6	6	1,7	0,450
	Evet	0	0,0	1	4,5	11	50,0	2	9,1	7	31,8	1	4,5	0	0,0	
	Hayır	13	3,9	10	3,0	136	41,2	73	22,1	66	20,0	26	7,9	6	1,8	0,288
	Evet	2	3,7	5	9,3	17	31,5	13	24,1	11	20,4	6	11,1	0	0,0	
	Hayır	15	4,2	14	3,9	143	39,6	80	22,2	72	19,9	31	8,6	6	1,7	0,912
	Evet	0	0,0	1	4,3	10	43,5	6	26,1	5	21,7	1	4,3	0	0,0	
	Hayır	11	4,6	7	2,9	96	40,2	51	21,3	52	21,8	18	7,5	4	1,7	0,660
	Evet	4	2,8	8	5,5	57	39,3	35	24,1	25	17,2	14	9,7	2	1,4	
	Hayır	14	4,0	14	4,0	138	39,3	79	22,5	70	19,9	30	8,5	6	1,7	0,974

göre daha besleyici olduğunu düşünüyorum.	Evet	1	3,0	1	3,0	15	45,5	7	21,2	7	21,2	2	6,1	0	0,0	
Tuzu diyetimden tamamen çıkardığımda daha iyi olacağını düşünüyorum.	Hayır	13	4,0	13	4,0	126	39,3	74	23,1	63	19,6	27	8,4	5	1,6	0,988
Bitkisel çayların fazla miktarda tüketildiğinde vücuda zararlı etkilerinin olacağını düşünüyorum.	Evet	2	3,2	2	3,2	27	42,9	12	19,0	14	22,2	5	7,9	1	1,6	
Gün içinde içilen çay, kahve, kola vb. içecekler suyun yerini tutar ve kişinin günlük su ihtiyacını karşıladığını düşünüyorum.	Hayır	14	4,8	10	3,4	113	38,4	61	20,7	63	21,4	29	9,9	4	1,4	0,111
Maydanoz, brokoli, ıspanak, Brüksel lahanası, nar gibi besinlerin kanserden koruduğunu biliyorum.	Evet	1	1,1	5	5,6	40	44,4	25	27,8	14	15,6	3	3,3	2	2,2	
Besin etiketlerindeki bilgileri anlaşılır bulmuyorum.	Hayır	12	4,2	11	3,9	107	37,7	62	21,8	60	21,1	27	9,5	5	1,8	0,618
Çok sevdiğim bir besini sağlıksız olduğunu bildiğim halde tüketmeye devam ederim.	Evet	3	3,0	4	4,0	46	46,0	24	24,0	17	17,0	5	5,0	1	1,0	
Aktarlardaki besinlerin beslenmemi destekleyeceğini düşünüyorum.	Hayır	10	5,0	10	5,0	78	38,8	47	23,4	38	18,9	15	7,5	3	1,5	0,752
Sağlıklı beslenme kaynaklarını okuduğumda katılıyorum ama uygulayamıyorum.	Evet	5	2,7	5	2,7	75	41,0	39	21,3	39	21,3	17	9,3	3	1,6	
Light ürünleri tükettiğimde kilo almayacağımı düşünüyorum.	Hayır	12	3,7	15	4,6	133	41,0	67	20,7	63	19,4	29	9,0	5	1,5	0,252
Katkı maddeleri içeren besinlerin hastalıklara yol açtığını düşünüyorum.	Evet	3	5,0	0	0,0	20	33,3	19	31,7	14	23,3	3	5,0	1	1,7	
Gıdaların dış görünüşüne bakarak hormonlu olup olmadığını anlayabiliyorum.	Hayır	8	4,0	9	4,5	76	38,0	45	22,5	41	20,5	19	9,5	2	1,0	0,889
Organik besin olarak aldığım besinlerin gerçekten organik olduğuna inanmıyorum.	Evet	7	3,8	6	3,3	77	41,8	41	22,3	36	19,6	13	7,1	4	2,2	
Kendimi mutlu hissettiğimde sevdiğim besinlerle ödüllendiriyorum.	Hayır	13	3,9	14	4,2	132	39,5	74	22,2	69	20,7	26	7,8	6	1,8	0,813
	Evet	2	4,0	1	2,0	21	42,0	12	24,0	8	16,0	6	12,0	0	0,0	
	Hayır	12	4,5	11	4,2	95	35,8	61	23,0	59	22,3	25	9,4	2	0,8	0,075
	Evet	3	2,5	4	3,4	58	48,7	25	21,0	18	15,1	7	5,9	4	3,4	
	Hayır	14	4,3	11	3,3	139	42,2	71	21,6	63	19,1	26	7,9	5	1,5	0,233
	Evet	1	1,8	4	7,3	14	25,5	15	27,3	14	25,5	6	10,9	1	1,8	
	Hayır	9	3,8	10	4,3	92	39,1	50	21,3	47	20,0	22	9,4	5	2,1	0,855
	Evet	6	4,0	5	3,4	61	40,9	36	24,2	30	20,1	10	6,7	1	0,7	
	Hayır	12	4,3	10	3,6	107	38,8	65	23,6	56	20,3	20	7,2	6	2,2	0,503
	Evet	3	2,8	5	4,6	46	42,6	21	19,4	21	19,4	12	11,1	0	0,0	
	Hayır	11	3,8	12	4,2	115	40,1	64	22,3	57	19,9	24	8,4	4	1,4	0,998
	Evet	4	4,1	3	3,1	38	39,2	22	22,7	20	20,6	8	8,2	2	2,1	
	Hayır	9	4,1	9	4,1	89	40,3	52	23,5	41	18,6	17	7,7	4	1,8	0,963
	Evet	6	3,7	6	3,7	64	39,3	34	20,9	36	22,1	15	9,2	2	1,2	

Kendimi kötü hissettiğimde sevdiğim besinleri daha çok yiyorum.	Hayır	9	3,7	10	4,1	98	40,3	59	24,3	40	16,5	24	9,9	3	1,2	0,250
	Evet	6	4,3	5	3,5	55	39,0	27	19,1	37	26,2	8	5,7	3	2,1	
Bence kişinin kendini besinle rahatlatması kendi kendini aldatmaktır.	Hayır	10	3,2	12	3,9	126	40,8	68	22,0	60	19,4	29	9,4	4	1,3	0,491
	Evet	5	6,7	3	4,0	27	36,0	18	24,0	17	22,7	3	4,0	2	2,7	
Yemek seçimi pek yapmam ne bulursam yerim.	Hayır	12	4,1	11	3,8	112	38,5	70	24,1	56	19,2	24	8,2	6	2,1	0,603
	Evet	3	3,2	4	4,3	41	44,1	16	17,2	21	22,6	8	8,6	0	0,0	
Kilo aldığımı düşündüğümde düzenli yemek yemem.	Hayır	11	4,1	6	2,2	116	43,0	53	19,6	52	19,3	27	10,0	5	1,9	0,015*
	Evet	4	3,5	9	7,9	37	32,5	33	28,9	25	21,9	5	4,4	1	0,9	
Fast-food besinleri kilo aldırıldığını bilmeme rağmen severek tüketirim.	Hayır	9	4,4	6	2,9	81	39,3	44	21,4	47	22,8	15	7,3	4	1,9	0,636
	Evet	6	3,4	9	5,1	72	40,4	42	23,6	30	16,9	17	9,6	2	1,1	

* $p < 0.05$

Katılımcıların beslenmeyle ilgili tavır ve inanışlarına dair görüşlerinin annelerinin öğrenim düzeyine göre ilişkisinin incelenmesi için ölçme aracında her bir madde için ki kare analizleri kullanılmıştır. Gerçekleştirilen bu analizin sonucunda elde edilen bulgular Tablo 4.8’de yer almaktadır. Tablo 4.8’de de görüleceği üzere “Kilo aldığımı düşündüğümde düzenli yemek yemem” maddesine verilen yanıtların anne eğitim düzeylerine göre anlamlı düzeyde ilişki içerisinde olduğu görülmüştür. Diğer maddelerde ise $p > 0.05$ olduğundan istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ilişki bulunmamıştır.

Tablo 10: Babanın Eğitim Durumu ile Adölesan Beslenme Tavır ve İnanışları Arasındaki İlişki

Sayı/Yüzde		Yok		Okur-yazar		İlkokul		Ortaokul		Lise		Lisans		Lisans Üstü		P
		S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	
Çok hızlı yemek yediğimde kilo alacağımı düşünüyorum	Hayır	3	1,1	6	2,2	83	30,6	62	22,9	75	27,7	36	13,3	6	2,2	0,086
	Evet	1	0,9	3	2,7	21	18,6	40	35,4	34	30,1	10	8,8	4	3,5	
Aç kalarak daha kolay kilo verebileceğimi düşünüyorum.	Hayır	4	1,3	8	2,7	82	27,2	73	24,3	89	29,6	38	12,6	7	2,3	0,414
	Evet	0	0,0	1	1,2	22	26,5	29	34,9	20	24,1	8	9,6	3	3,6	
Yemeklerden sonra kusmanın sağlık açısından bir zararı olacağını düşünüyorum.	Hayır	2	0,7	5	1,8	74	26,7	79	28,5	81	29,2	30	10,8	6	2,2	0,449
	Evet	2	1,9	4	3,7	30	28,0	23	21,5	28	26,2	16	15,0	4	3,7	
Posada bir karbonhidrat kaynağı olduğu için tüketmek istemiyorum.	Hayır	4	1,1	9	2,4	102	27,6	98	26,5	104	28,1	44	11,9	9	2,4	0,824
	Evet	0	0,0	0	0,0	2	14,3	4	28,6	5	35,7	2	14,3	1	7,1	
Sadece karbonhidrat ya da sadece protein diyeti yaparak daha hızlı kilo verildiğini düşünüyorum.	Hayır	4	1,1	8	2,2	97	26,8	97	26,8	104	28,7	44	12,2	8	2,2	0,513
	Evet	0	0,0	1	4,5	7	31,8	5	22,7	5	22,7	2	9,1	2	9,1	
Gün içinde içilen sıcak suyun zayıflattığını düşünüyorum.	Hayır	3	0,9	5	1,5	92	27,9	85	25,8	96	29,1	40	12,1	9	2,7	0,175
	Evet	1	1,9	4	7,4	12	22,2	17	31,5	13	24,1	6	11,1	1	1,9	
Balık ve yumurta yemenin sakıncalı olduğunu düşünüyorum	Hayır	4	1,1	9	2,5	98	27,1	94	26,0	103	28,5	43	11,9	10	2,8	0,904
	Evet	0	0,0	0	0,0	6	26,1	8	34,8	6	26,1	3	13,0	0	0,0	
Balıkla yoğurt yemenin zehirlenmeye neden olduğunu düşünüyorum	Hayır	4	1,7	3	1,3	63	26,4	56	23,4	77	32,2	29	12,1	7	2,9	0,071
	Evet	0	0,0	6	4,1	41	28,3	46	31,7	32	22,1	17	11,7	3	2,1	
Çiğ yumurtanın pişmiş yumurtaya göre daha besleyici olduğunu düşünüyorum.	Hayır	4	1,1	8	2,3	98	27,9	91	25,9	97	27,6	43	12,3	10	2,8	0,659
	Evet	0	0,0	1	3,0	6	18,2	11	33,3	12	36,4	3	9,1	0	0,0	
Tuzu diyetimden tamamen çıkardığımda daha iyi olacağımı	Hayır	3	0,9	8	2,5	89	27,7	80	24,9	93	29,0	40	12,5	8	2,5	0,759
	Evet	1	1,6	1	1,6	15	23,8	22	34,9	16	25,4	6	9,5	2	3,2	

düşünüyorum. Bitkisel çayların fazla miktarda tüketildiğinde vücuda zararlı etkilerinin olacağını düşünüyorum.	Hayır	3	1,0	7	2,4	81	27,6	71	24,1	87	29,6	38	12,9	7	2,4	0,585
Gün içinde içilen çay, kahve, kola vb. içecekler suyun yerini tutar ve kişinin günlük su ihtiyacını karşıladığını düşünüyorum.	Evet	1	1,1	2	2,2	23	25,6	31	34,4	22	24,4	8	8,9	3	3,3	
Maydanoz, brokoli, ıspanak, Brüksel lahanası nar gibi besinlerin kanserden koruduğunu biliyorum.	Hayır	3	1,1	6	2,1	71	25,0	75	26,4	80	28,2	39	13,7	10	3,5	0,214
Besin etiketlerindeki bilgileri anlaşılır bulmuyorum.	Evet	1	1,0	3	3,0	33	33,0	27	27,0	29	29,0	7	7,0	0	0,0	
Çok sevdiğim bir besini sağlıksız olduğunu bildiğim halde tüketmeye devam ederim.	Hayır	0	0,0	7	3,5	59	29,4	53	26,4	55	27,4	24	11,9	3	1,5	0,138
Aktarlardaki besinlerin beslenmemi destekleyeceğini düşünüyorum.	Evet	4	2,2	2	1,1	45	24,6	49	26,8	54	29,5	22	12,0	7	3,8	
Sağlıklı beslenme kaynaklarını okuduğumda katılıyorum ama uygulayamıyorum.	Hayır	2	0,6	9	2,8	90	27,8	89	27,5	87	26,9	38	11,7	9	2,8	0,215
Light türüleri tükettiğimde kilo almayacağımı düşünüyorum.	Evet	2	3,3	0	0,0	14	23,3	13	21,7	22	36,7	8	13,3	1	1,7	
Katkı maddeleri içeren besinlerin hastalıklara yol açtığını düşünüyorum.	Hayır	3	1,5	7	3,5	46	23,0	57	28,5	56	28,0	25	12,5	6	3,0	0,345
Gıdaların dış görünüşüne bakarak hormonlu olup olmadığını anlayabiliyorum.	Evet	1	0,5	2	1,1	58	31,5	45	24,5	53	28,8	21	11,4	4	2,2	
Organik besin olarak aldığım besinlerin gerçekten organik olduğuna inanmıyorum.	Hayır	4	1,2	9	2,7	91	27,2	89	26,6	94	28,1	38	11,4	9	2,7	0,823
Kendimi mutlu hissettiğimde sevdiğim Besinlerle ödüllendiriyorum.	Evet	0	0,0	0	0,0	13	26,0	13	26,0	15	30,0	8	16,0	1	2,0	
Kendimi kötü hissettiğimde sevdiğim besinleri daha çok yiyorum.	Hayır	4	1,5	6	2,3	66	24,9	74	27,9	76	28,7	35	13,2	4	1,5	0,176
Bence kişinin kendini besinle rahatlatması kendi kendini aldatmaktır.	Evet	0	0,0	3	2,5	38	31,9	28	23,5	33	27,7	11	9,2	6	5,0	
Yemek seçimi pek yapmam ne bulursam yerim.	Hayır	4	1,2	5	1,5	94	28,6	91	27,7	88	26,7	38	11,6	9	2,7	0,044*
Kilo aldığımı düşündüğümde düzenli yemek yemem.	Evet	0	0,0	4	7,3	10	18,2	11	20,0	21	38,2	8	14,5	1	1,8	
Fast-food besinleri kilo	Hayır	3	1,3	7	3,0	59	25,1	65	27,7	62	26,4	33	14,0	6	2,6	0,478
	Evet	1	0,7	2	1,3	45	30,2	37	24,8	47	31,5	13	8,7	4	2,7	
	Hayır	3	1,1	5	1,8	69	25,0	79	28,6	81	29,3	34	12,3	5	1,8	0,309
	Evet	1	0,9	4	3,7	35	32,4	23	21,3	28	25,9	12	11,1	5	4,6	
	Hayır	2	0,7	7	2,4	74	25,8	79	27,5	80	27,9	35	12,2	10	3,5	0,426
	Evet	2	2,1	2	2,1	30	30,9	23	23,7	29	29,9	11	11,3	0	0,0	
	Hayır	1	0,5	5	2,3	59	26,7	65	29,4	63	28,5	24	10,9	4	1,8	0,521
	Evet	3	1,8	4	2,5	45	27,6	37	22,7	46	28,2	22	13,5	6	3,7	
	Hayır	3	1,2	4	1,6	63	25,9	72	29,6	69	28,4	26	10,7	6	2,5	0,514
	Evet	1	0,7	5	3,5	41	29,1	30	21,3	40	28,4	20	14,2	4	2,8	
	Hayır	2	0,6	9	2,9	88	28,5	77	24,9	89	28,8	40	12,9	4	1,3	0,004*
	Evet	2	2,7	0	0,0	16	21,3	25	33,3	20	26,7	6	8,0	6	8,0	
	Hayır	3	1,0	9	3,1	73	25,1	74	25,4	86	29,6	40	13,7	6	2,1	0,113
	Evet	1	1,1	0	0,0	31	33,3	28	30,1	23	24,7	6	6,5	4	4,3	
	Hayır	4	1,5	3	1,1	77	28,5	69	25,6	76	28,1	36	13,3	5	1,9	0,062
	Evet	0	0,0	6	5,3	27	23,7	33	28,9	33	28,9	10	8,8	5	4,4	
	Hayır	2	1,0	7	3,4	54	26,2	50	24,3	56	27,2	31	15,0	6	2,9	0,320

aldırıldığını bilmeme
rağmen severek
tüketirim.

Evet 2 1,1 2 1,1 50 28,1 52 29,2 53 29,8 15 8,4 4 2,2

* $p < 0.05$

Katılımcıların beslenmeyle ilgili tavır ve inanışlarına dair görüşlerinin babaların öğrenim düzeyine göre ilişkisinin incelenmesi için ölçme aracında her bir madde için ki kare analizleri kullanılmıştır. Gerçekleştirilen bu analizin sonucunda elde edilen bulgular Tablo 4.9'da yer almaktadır. Tablo 4.9'da da görüleceği üzere "Light ürünleri tükettiğimde kilo almayacağımı düşünüyorum" ve "Bence kişinin kendini besinle rahatlatması kendi kendini aldatmaktır." maddesine verilen yanıtların baba eğitim düzeylerine göre anlamlı düzeyde ilişki içerisinde olduğu görülmüştür. Diğer maddelerde ise $p > 0.05$ olduğundan istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ilişki bulunmamıştır.

4. TARTIŞMA

Vücudun ihtiyaç duyduğu enerji ve besin öğelerinin vücuda yeterli ve dengeli bir şekilde alınmaması çeşitli sorunların ortaya çıkmasına neden olur (Erkan, 2011, 50; Nişancı Kılınc ve Çağdaş, 2012, 186). Bu dönemde adölesanlar yalnızca fiziksel olarak değil aynı zamanda bilişsel ve psiko-sosyal yönden de gelişimlerini sürdürmektedirler. Bu dönemde adölesanlar dış görünüşleriyle fazla ilgilenir bunun sonucu olarak da öğün atlama, öğün aralarında atıştırma, besin değeri düşük, kalorisi yüksek ve yağ içeren besinleri tüketme, ayaküstü fast-food beslenme, bilinçsiz diyet yapma vb. olumsuz davranışlar sergilemektedirler (Demirezen ve Coşansu, 2005, 174; Dolgun, İnal ve Uğurlu, 2011, 5). Buradan hareketle ortaöğretimde eğitim ve öğretimini sürdüren 14-19 yaşlarındaki adölesanların anne ve baba eğitim durumları ile beslenme tavır ve inanışları arasındaki ilişki olup olmadığının araştırılması amaçlanmıştır.

Çalışmada adölesanlarda BKİ ile aileyle birlikte tüketilen öğün sayısı arasında da anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir. Çalışmamıza benzer bir çalışmada da aile ile tüketilen öğün sayısı ile BKİ arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığını tespit etmiştir (Işık, Kanbay, Aslan, Işık ve Çınar, ve 2013, 111). Yapılan başka bir çalışmada ise adölesanların % 84.6'sı akşam yemeklerini tüm aileleriyle bir arada, % 7.5'i evde tek başına yediği belirtilmiştir (Türk, Gürsoy ve Ergin, 2007, 82).

Çalışmada BKİ ile öğün atlama davranışları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı anlaşılmıştır. Tütüncü ve Ulutaş (2014, 48) adölesanlar üzerine yaptıkları çalışmada öğün atlayanların oranının % 33.3, bazen öğün atlayanların ise % 40 olduğunu tespit etmişlerdir. Yapılan benzer bir çalışmada da çalışma grubunun % 2.6'sı obez, % 7.9'unun zayıf olduğu ve öğrenci grubunun % 10.3'ünün bir öğün, % 39.3'ünün de üç öğün tükettiği saptanmıştır (Sarıdağ Devran, 2014, 50-53). Yapılan başka bir çalışmada ise öğrencilerin % 81'inin öğün atladığı ve öğün atlama açısından kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı fark olduğu, kızların daha fazla oranda öğün atladığı belirtilmiştir (Türk vd., 2007, 82). Ermiş, Doğan, Erilli ve Satıcı (2014, 37)'nin 'Üniversite Öğrencilerinin Beslenme Alışkanlıklarının İncelenmesi' adlı çalışmalarında araştırmaya katılan üniversite öğrencilerin %76,1'inin öğün atladığını, öğün atlama nedenlerini de sırasıyla zaman bulamama, sabahları uyanamama ve iştahsız olma olarak tespit etmişlerdir.

Adölesanlarda BKİ ile diyet yapma durumları arasında ise istatistiksel anlamda bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Çalışmamızla benzer olarak Ulaş, Uncu ve Üner (2013, 3)'in yaptıkları çalışmada araştırmaya katılan öğrencilerin %7.8'inin, diyet yaptığını belirtmişlerdir.

Adölesanlarda anne eğitim durumu ile adölesan beslenme tavır ve inanışları arasında 26. parametrede anlamlı bir ilişki bulunup, diğer parametrelerde anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Baba eğitim durumu ile beslenme tavır ve inanışları arasında ise 18. ve 24. parametrelerde anlamlı bir ilişki bulunmasına karşın diğer parametrelerde anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Çalışmamızla benzer olarak Atik Altınok, Güneş ve Karaoğlu (2006, 29)'nun yaptıkları çalışmalarında lise öğrencilerin çoğunun besinlerle ilgili doğru ve yanlış ve tutumlara sahip olduğu, kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha fazla doğru bilgilere inandığını fakat bu yanlış ve tutumların davranışlara yansımadığını saptamışlardır. Anamur Uğuz ve Bodur (2007, 4)'ün çalışmasında anne ve baba eğitim durumunun çocuğun obez olma durumunu etkilemediğini belirtmiştir.

Williams ve Mummery (2012, 95) Adölesanların beslenme davranışları, ailelerin beslenme davranışları ile ilgili olduğunu belirtmektedirler. Bunun yanı sıra Avusturya'daki çalışmalarda da adölesanların sağlıklı besinin ve sağlıklı diyetin önemini bildiklerini fakat çoğunluğunun sağlıklı diyet kuralları yerine getirmediği, birçoğunun yağ oranı yüksek besinleri tükettiklerini ve kilo vermek için insan sağlığına uygun olmayan bir takım (öğün atlama) gibi sağlığa uygun olmayan davranışlarda bulduklarını belirtmişlerdir.

Siyez ve Uz Baş (2009, 23)'ın yaptıkları benzer bir çalışmada öğrencilerin aile yapısı ile öğrencilerin yeme tutumları arasında bir ilişki olmadığını belirtmiştir. Özakar Akça ve Selen (2015, 397)'nin yaptıkları çalışmada ise anne eğitim durumunun artmasıyla öğrencilerin fazla kilolu olma sıklığının azaldığını belirtmektedirler. Yapılan çalışmalarda diyet kalitesinde anne bilgisinin önemi ortaya konulmuştur. Annelerin besinlerle ilgili bilgisinin sosyal ve çevresel özellikleri adolesanların diyet kalitesini etkilediği, diğer araştırmalarda da 2-17 yaş arasındaki çocukların diyet kalitesinde anne bilgisinin etkili olduğu belirtilmektedir (Tabbakh ve Freeland Graves, 2016, 46).

Adolesanlarda annenin ve babanın eğitim durumu ile diyet yapmayı deneme davranışı, diyete başlama yaşı, diyet uygulama süresi ve bilinçli olarak az yeme davranışı arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırma İstanbul ili Kartal ilçesine bağlı ortaöğretim kurumlarında okuyan 14-19 yaşlarındaki rasgele örneklem yoluyla seçilen 384 öğrenci ile yürütülmüştür. Çalışmada 28 sorudan oluşan veri toplama aracı kullanılmıştır. Verilerin analizinde kategorik değişkenler arası ilişkilerin değerlendirilmesinde Ki-kare (X^2) testi kullanılarak bütün istatistiksel analizlerde önemlilik seviyesi olarak $p < 0.05$ değeri kabul edilmiştir. Buna bağlı olarak;

- Çalışmamızda adolesanlarda BKİ ile aileyle birlikte tüketilen öğün sayısı arasında ve BKİ ile öğün atlama davranışları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür.
- Adolesanlarda BKİ ile diyet yapma durumları arasında ise istatistiksel anlamda bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.
- Adolesanlarda anne eğitim durumu ile adolesan beslenme tavrı ve inanışları arasında 26. parametrede anlamlı bir ilişki bulunup, diğer parametrelerde anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.
- Baba eğitim durumu ile beslenme tavrı ve inanışları arasındaki ilişki incelendiğinde 18. ve 24. parametrelerde anlamlı bir ilişki bulunmasına karşın diğer parametrelerde de anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.
- Adolesanlarda annenin ve babanın eğitim durumu ile diyet yapmayı deneme davranışı, diyete başlama yaşı, diyet uygulama süresi ve bilinçli olarak az yeme davranışı arasında da anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir.

Araştırmanın sonuçları göz önüne alındığında gelecek nesillerimizi ve toplumumuzun önemli bir kısmını oluşturan adolesanlar sağlıklı beslenme ve sağlıklı yaşam konularında eğitilmeli, onları yetiştiren ve geleceğe hazırlayan başta ebeveynler olmak üzere eğitimciler ve toplumun diğer bireyleri sağlıklı beslenme ve sağlıklı yaşam konularında örnek davranış sergilemelidir.

Araştırmacılar, eğitimciler ve ebeveynler tarafından sağlıklı yetişkinlerden oluşan bir toplum için adolesanların davranışları ve davranışlarını etkileyen faktörler izlenmeli, incelenmeli ve adolesan yaş grubunda sağlıklı yaşam biçimi davranışları desteklenmelidir.

Araştırmacıların beslenme davranışlarını ve alışkanlıklarını etkileyen faktörleri tespit etmesi sağlıklı beslenme gibi durumların temelinde yatan nedenleri ortaya çıkarmada yardımcı olacak ve sağlıklı beslenmeyi sağlayacak etkili ve güvenilir bir ortamın oluşmasını sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Anamur Uğuz, M., ve Bodur, S. (2007). Konya İl Merkezindeki Ergenlik Öncesi ve Ergen Çocuklarda Aşırı Ağırlık ve Şişmanlık Durumunun Demografik Özelliklerle İlişkisi. *Genel Tıp Dergisi*, S. 17(1), s. 1-7.
- Aranceta Bartrina, J., Serra Majem, L., Perez Rodrigo, C., Ribas Barda, L. ve Delgado Rubio, A. (2006). Nutrition risk in the child and adolescent population of the Basque country: the enkid study. *British Journal of Nutrition*, 96(1), 58-66. doi: 10.1079/BJN20061702
- Atik Altınok, Y., Güneş, G. ve Karaoğlu, L. (2006). Malatya İl Merkezinde Lise Öğrencilerinin Besinlerle İlgili İnanış, Tutum Ve Endişeleri ve Bunları Etkileyen Faktörler. *İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, S. 13(1), s. 25-30.
- Aydoğan Arslan, S., Daşkapan, A. ve Çakır, B. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Beslenme ve Fiziksel Aktivite Alışkanlıklarının Belirlenmesi. *TAF Medicine Bulletin*, S. 15(3), s. 171-180.
- Ayvaz, Gürçan (2008). *İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Diyet Uygulamaları ve Beslenme Davranışları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Demirezen, E., ve Coşansu, G. (2005). Adolesan Çağı Öğrencilerde Beslenme Alışkanlıklarının Değerlendirilmesi. *İstanbul Üniversitesi. Florence Nightingale HYO, Halk Sağlığı Hemşireliği AD*, S 14(8), s. 174-178.
- Dolgun, G., İnal, S. ve Uğurlu, F. (2011). Ergen Sağlığının Sürdürülme ve Geliştirilmesinde Hemşirenin Rolü [Özel Sayı]. *Türk Pediatri Arşivi Dergisi*, S 46, 4-8. doi: 10.4274/tpa.46.21
- Erkan, T. (2011). Ergenlerde Beslenme [Özel Sayı]. *Türk Pediatri Arşivi*, S 46, 49-53. doi: 10.4274/tpa.46.34
- Ermis, E., Doğan, E., Erilli, N.A. ve Satıcı, A. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Beslenme Alışkanlıklarının İncelenmesi: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Örneği. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, S. 6(1), s. 30-40. doi: 10.17155/spd.67561

- Garibağaoğlu, M., Budak, N., Öner, N., Sağlam, Ö. ve Nişli K. (2006). Üç Farklı Üniversitede Eğitim Gören Kız Öğrencilerin Beslenme Durumları ve Vücut Ağırlıklarının Değerlendirilmesi. *Sağlık Bilimleri Dergisi*, S. 15(3), s. 173-180.
- Işık, E., Kanbay, Y., Aslan, Ö., Işık, K., ve Çınar, S. (2013). Aile Hekimliği Birimine Başvuran Bireylerde Obezite Sıklığı ve İlişkili Etmenler: Artvin Örneği. *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*, S. 21(2), s. 107-115.
- İstik, Ömer (2010). *Beden Kütle İndeksi ve Enerji Dağılım Dengesi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kabaran, S., ve Mercangil, M. (2013). Adölesan Dönem Besin Seçimlerini Hangi Faktörler Etkiliyor?. *Güncel Pediatri Dergisi*, S. 11(3), s. 121-127. doi:10.4274/Jcp.11.10820
- Kadioğlu, M. ve Ergün, A. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Yeme Tutumu, Öz-Etkililik ve Etkileyen Faktörler. *Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, S. 5(2), s. 96-104. doi: 10.5455/musbed.20150309011008
- Köse, Dilek (2011). *Orta ve Geç Adölesanlarda Beslenme Alışkanlıklarının Beden Kütle İndeksi ve Kan Basıncı Üzerine Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Nişancı Kılıç, F. ve Çağdaş, D. (2012). Sağlık Meslek Lisesi Öğrencilerinin Beslenme Alışkanlıklarının, Beslenme Bilgi Düzeylerinin Ve Vücut Bileşimlerinin Değerlendirilmesi. *Türkiye Yüksek İhtisas Hastanesi, Beslenme ve Diyet Bölümü*, S. 10(47), s.181-187. doi: 10.4274/tpa.842
- Olapēju, E. (2015). Nutrition And Health Status of Adolescents in a Private Secondary School İn Port Harcourt. *Health Science Journal*, S. 9 (5:4), s. 1-5.
- Öngün Yılmaz, Hande (2009). *Obez Bireylere Verilen Beslenme Eğitiminin Beden İmgesiyle, Uğraşıya, Beslenme Davranışına ve Kilo Vermeye Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özakar Akça, S. ve Selen, F. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Öğün Atlamaları ve Günlük Fiziksel Aktivitelerinin Beden Kütle İndeksi (BKİ) Üzerine Etkisi. *TAF Medicine Bulletin*, S. 14(15), s. 394-400. doi:10.5455/pmb.1-1423989744
- Özmen, D., Çetinkaya, A.Ç., Ergin, D., Şen, N. Ve Dündar Erbay, P. (2007). Lise Öğrencilerinin Yeme Alışkanlıkları ve Beden Ağırlığını Denetleme Davranışları. *Celal Bayar Üniversitesi Manisa Sağlık Yüksek Okulu Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı*, S. 6(2), s. 98-105.
- Sarıdağ Devran, Betül (2014). *Doğu Anadolu Bölgesinde Yaşayan Adölesanların Ve Yetişkinlerin Beslenme Alışkanlıkları İle Yeme Tutum Ve Davranışlarının Belirlenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Siyez, D.M. ve Uz Baş, A. (2009). Bir Grup Üniversite Öğrencisinin Anoreksik Yeme Tutumları ile Aile Yapısı Arasındaki İlişki. *New/Yeni Symposium Journal*, S. 47(1), s. 19-24.
- Tabbakh, T. ve Freeland Graves, J.H. (2016). The Home Environment: a Mediator of Nutritionknowledge and Diet Quality in Adolescents. *Appetite*, S. 105, s. 46-52.
- Türk, M., Gürsoy, Ş.T. ve Ergin, I. (2007). Kentsel Bölgede Lise Birinci Sınıf Öğrencilerinin Beslenme Alışkanlıkları. *Genel Tıp Dergisi*, S. 17(2), s. 81-87.
- Tütüncü, İ. ve Ulutaş, K. (2014). Yetiştirme Yurtlarında Kalan Adölesanların Beslenme Alışkanlıklarının, Beslenme ve Anemi Durumunun Değerlendirilmesi. *Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi*, S. 4(10), s. 39-52.
- Ulaş, B., Uncu, F., ve Üner, S. (2013). Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinde Olası Yeme Bozukluğu Sıklığı ve Etkileyen Faktörler. *İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, S. 2, s. 15-22.
- Williams, S. L. ve Mummary, W. K. (2012). Associations Between Adolescent Nutrition Behaviours and Adolescent and Parent Characteristics. *Nutrition and Dietetics*, S. 69(2), s. 95-101. doi: 10.1111/j.1747-0080.2012.01581.x